שנה שלישית. OLAM KATAN. Nr. 4.

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.
דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג״:

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

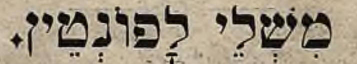
בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

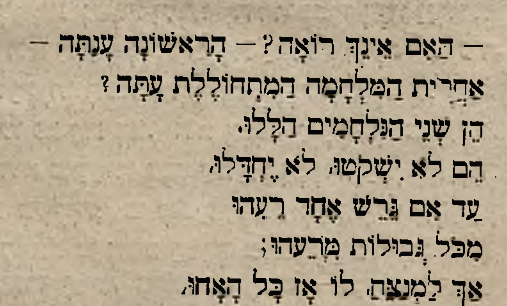
קראקוי, יום ד׳, ז׳ חשון תרס״ד. גליון ד. Krakau, 29 October (15 October) 1903.

מִשְׁלֵי לָפוֹנְטֵין.

הַמָּשָׁל הַתִּשְׁעָה עָשָׂר.

שְׁנֵי הַפָּרִים וְהַצְּפַרְדֵּעַ.

שְׁנֵי פָּרִים נִלְחָמוּ, אִישׁ אָחִיו נָגָחוּ
עַל זְכוּת מֶמְשֶׁלֶת שָׁם בָּאָחוּ.
וּמֵרָחוֹק מִתּוֹךְ בִּצָּה נִשְׁכַּחַת
הִשְׁקִיפָה לָהּ צְפַרְדֵּעַ וּבְמֹרִי נֶאֱנַחַת.
— קְוַה־קְוַה, קְוַה־קְוַה? מַה לָּךְ, חֲבֶרֶת?
שָׁאֲלָה אוֹתָהּ צְפַרְדֵּעַ־מְשׁוֹרֶרֶת.

— הַאִם אֵינֵךְ רוֹאָה? — הָרִאשׁוֹנָה עָנְתָה —
אַחֲרִית הַמִּלְחָמָה הַמִּתְחוֹלֶלֶת עַתָּה?
הֵן שְׁנֵי הַנִּלְחָמִים הַלָּלוּ,
הֵם לֹא יִשְׁקֹטוּ, לֹא יֶחְדָּלוּ,
עַד אִם גֹּרַשׁ אֶחָד רֵעֵהוּ
מִכֹּל גְּבוּלוֹת מִרְעֵהוּ;
אַךְ לַמְנַצֵּחַ לוֹ אָז כָּל הָאָחוּ,

אַךְ לוּ יִשְׂגֶּא הָעֵשֶׂב, פִּרְחֵי־חֵן יִפְרָחוּ;
וְהַמְּנַצֵּחַ יִדֹּד וּבָא אֶל בִּצָּתֵנוּ;
עִמָּנוּ פֹה יִשְׁכֹּן וּבְרֶגֶל יִרְמְסֵנוּ;
וְאָז – אֲהָהּ! –

אֲנִי רוֹאֶה הַיּוֹם הַבָּא,
יוֹם בְּכִי וּמַמְרוֹרִים לִבְנֵי עַמֵּנוּ,
יוֹם הֶרֶג רָב וְכֹבֶד פֶּגֶר,
וּבַבִּצָּה לֹא מַיִם – דָּם יִגֶּר...

וְעַל מַה זֶּה? מַה פִּשְׁעֵנוּ?

וְלֹא חִנָּם צְפַרְדֵּעַ זוּ פָּחָדָה;
כִּי לֹא אָרְכָה הָעֵת וּבְתוֹךְ הַבִּצָּה שָׁמָּה
כְּבָר רֶגֶל פַּר־עֲנָק הָכֵן עָמָדָה

וַעֲדַת הַצְפַרְדְּעִים כִּמְעַט כֻּלָּהּ הָחֳרָמָה.

אָכֵן רַבִּים הִפִּילָה חֲלָלִים
מִלְחֶמֶת אַבִּירִים בִּקְטַנִּים־אֻמְלָלִים.

ש. ל. גָּרְדוֹן.

מַעֲשֶׂה בְּבֶן־מֶלֶךְ.

(אַגָּדָה).

(הֶמְשֵׁךְ).

ד.

יָמִים אֲחָדִים יָשַׁב הַמֶּלֶךְ שָׁלֵו בְּהֵיכָלוֹ, אַחֲרֵי הָלַךְ אִשְׁתּוֹ וּבְנוֹ מִמֶּנּוּ. אַךְ מְעַט מְעַט הַפְּרָעָה מְנוּחָתוֹ, וְהַבְּדִידוּת וְהַשִּׁמָּמוֹן הֵצִיקוּ לוֹ מְאֹד. חֲמָתוֹ שָׁכְכָה מְעַט, וְהָאַהֲבָה וְהַגַּעְגּוּעִים לְאֵשֶׁת נְעוּרָיו וְלִבְנוֹ יְחִידוֹ גָּבְרוּ עָלָיו וַיַּדְאִיבוּ אֶת נַפְשׁוֹ. הוּא הִתְאַמֵּץ לְנַחֵם אֶת נַפְשׁוֹ בְּתִקְוָה, כִּי עוֹד תָּשׁוּב אֵלָיו רַעְיָתוֹ, תָּשׁוּב וְתִתְרַפֵּס לְפָנָיו וּתְבַקֵּשׁ סְלִיחָתוֹ, וְאָז תָּשִׁיב לוֹ גַּם אֶת בְּנוֹ. הוּא אָמְנָם יְסָרְהוּ אָז בִּדְבָרִים, אֲבָל עַתָּה הוּא סוֹלֵחַ לוֹ בְּכָל לֵב עַל חֲטָאָיו, וְהַבֵּן לֹא יִהְיֶה עוֹד שׁוֹבָב כְּשֶׁהָיָה; כִּי שָׁמוֹעַ יִשְׁמַע אָז בְּקוֹלוֹ וְיִתְאַמֵּץ לְמַלֵּא אֶת חֶפְצוֹ. כֵּן חָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוֹ, חָשַׁב וְטָעָה.

כִּי עָבְרוּ יָמִים, שָׁבֻעוֹת וִירָחִים – וּמֵאִשְׁתּוֹ וּמִבְּנוֹ אֵין קוֹל וְאֵין קָשֶׁב. וּמְעַט, מְעַט נוֹכַח הַמֶּלֶךְ, כִּי אַךְ מַשְׁלֶה הוּא אֶת נַפְשׁוֹ בְּתִקְוַת־שָׁוְא, כִּי אִשְׁתּוֹ וּבְנוֹ חָלְפוּ לִבְלִי שׁוּב עוֹד. הוּא הִתְחַזֵּק עוֹד עֵת רַבָּה לְהַסְתִּיר אֶת צָרַת נַפְשׁוֹ מֵעֵינֵי הַשָּׂרִים רוֹאֵי פָנָיו, כִּי יָרֵא לְבַל יִלְעֲגוּ לוֹ. יָדוֹעַ יָדַע הַמֶּלֶךְ, כִּי בְּעֵינֵי רַבִּים מֵרוֹאֵי פָנָיו, בְּיִחוּד אֵלֶּה הָאוֹהֲבִים אוֹתוֹ וְנֶאֱמָנִים לוֹ בְּיוֹתֵר – רַע הָיָה הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ הַמַּלְכָּה מֵעַל פָּנָיו, וּלְהַדִּיחַ בָּזֶה גַּם אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ לְאֹרֶךְ יָמִים וְאוּלַי גַּם לְעוֹלָם; הֵיטֵב חָרָה לָהֶם לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ מִתְאַכְזֵר עַל הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹתֵר קְרוֹבוֹת וְהַיּוֹתֵר אֲהוּבוֹת לוֹ. וְעַתָּה יָרֵא הַמֶּלֶךְ פֶּן יִהְיֶה לָבוּז בְּעֵינֵי אֵלֶּה הַשָּׂרִים הַיְשָׁרִים בִּלְבוֹתָם, פֶּן יֶחֱזוּ בוֹ נָקָם.

אֲבָל מְצוּקוֹת נַפְשׁוֹ הָלְכוּ וְגָדְלוּ מִיּוֹם לְיוֹם. בְּשִׁבְתּוֹ אֶל הַשֻּׁלְחָן לֶאֱכֹל הָיָה כִּמְחַפֵּשׂ בְּעֵינָיו דְּבַר־מָה, וּמַבָּטוֹ הָיָה כֹּה עָצוּב, כֹּה נוֹאָשׁ, עַד כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמֵי רוֹאֵי־פָנָיו וְאוֹרְחָיו הָרַבִּים וַיִּתְעַצְּבוּ גַּם הֵם עִמּוֹ.

הִנֵּה כִּי בֶן סָרָה הַשִּׂמְחָה מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. כִּי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקּוֹדְרִים מִיָּגוֹן מָסְכוּ רוּחַ עֶצֶב עַל כָּל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו וַתִּגְדַּל הַתּוּגָה מְאֹד. וְגַם לֵץ הֶחָצֵר לֹא יָכֹל לְבַדֵּחַ מְעַט אֶת דַּעַת הַמֶּלֶךְ, כַּמִּשְׁפָּט, כִּי אָהַב הַלֵּץ אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ הֶעָלִיז וְהַשּׁוֹבָב אַהֲבָה רַבָּה; וּמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר נֶעְלַם בֶּן הַמֶּלֶךְ הִתְהַלֵּךְ הַלֵּץ סַר וְזָעֵף וְלֹא מָצָא עוֹד דְּבָרִים לְבַדֵּחַ אֶת הַמֶּלֶךְ וְאֶת רוֹאֵי פָנָיו.

וּבַלַּיְלָה הָיָה הַמֶּלֶךְ שׁוֹכֵב עַל עַרְשׂוֹ עֵר וּשְׁנָתוֹ נָדְדָה מֵעֵינָיו. מַחְשָׁבוֹת נוּגוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים מִלְאוּ אֶת נַפְשׁוֹ; וְגַם בְּנוּמוֹ רֶגַע, בְּעָתוּהוּ חֲלוֹמוֹת רָעִים וַיַּרְגִּיזוּהוּ מְאֹד. פַּעַם הָיָה רוֹאֶה אֶת אִשְׁתּוֹ הַמַּלְכָּה שׁוֹכֶבֶת חוֹלָה בְּאֻרְוָה בְּפִנָּה נִשְׁכָּחָה וְאִישׁ לֹא יָשִׂים לָהּ לֵב; פַּעַם רָאָה וְהִיא מוּבֶלֶת לִקְבוּרוֹת עַל עֲגָלָה פְּשׁוּטָה וְדַלָּה, לְבוּשָׁה סְחָבוֹת וּמֻשְׁלֶכֶת אֶל אַחַד הַבּוֹרוֹת, מְקוֹם שָׁם נִקְבָּרִים עֲנִיֵּי־עָם, אוֹ חוֹטְאִים וּפוֹשְׁעִים; פַּעַם רָאָה אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ לָבוּשׁ קְרָעִים חוֹזֵר עַל הַפְּתָחִים לְבַקֵּשׁ פַּת לֶחֶם לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשׁוֹ; וְיֵשׁ אֲשֶׁר רָאָהוּ רוֹעֶה חֲזִירֵי אַחַד הָאִכָּרִים, בַּיּוֹם אֲכָלֵהוּ הַחֹרֶב וְהַקֶּרַח בַּלָּיְלָה. וְכָל הַמַּרְאוֹת הָאֵלֶּה הֶחֱרִידוּ אוֹתוֹ מְאֹד; וְלִפְעָמִים הָיָה מִתְעוֹרֵר בִּצְעָקָה וּבִבְכִי לְתִמְהוֹן שׁוֹמְרֵי רֹאשׁוֹ, אֲשֶׁר לֹא רָאוּ מֵעוֹלָם אֶת הַמֶּלֶךְ בּוֹכֶה וְצוֹעֵק.

רָאוּ בְּנֵי עַם הָאָרֶץ וְהִנֵּה סָפָה כָּל שִׂמְחָה מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כִּי לֹא נִשְׁמַע בּוֹ קוֹל שָׂשׂוֹן, קוֹל שָׁרִים וּמְנַגְּנִים — וַיִּתְעַצְּבוּ גַּם הֵמָּה; כִּי אָהֲבוּ מְאֹד אֶת מַלְכָּם וּבְצָרָתוֹ צַר גַּם לָהֶם. וְהַמֶּלֶךְ רָאָה וַיֵּדַע אֶת הַדָּבָר, וַתִּגְדַּלְנָה מְצוּקוֹת נַפְשׁוֹ וַתִּרְבֶּינָה עוֹד עַל אַחַת שֶׁבַע, וְצָרוֹתָיו אֵלֶּה מֵרְרוּהוּ עוֹד יוֹתֵר, כִּי לֹא הִבִּיעָן לְאִישׁ.

גֵּאֶה הָיָה הַמֶּלֶךְ וְלֹא יָכֹל לְהַשְׁפִּיל גַּאֲוָתוֹ בְּעֵינֵי רוֹאֵי פָנָיו. וְיַעַן כִּי לֹא יָכֹל לְהִוָּעֵץ אֶת יוֹעֲצָיו, בִּקֵּשׁ לוֹ בְעַצְמוֹ עֵצוֹת, אֵיךְ לְחַלֵּץ נַפְשׁוֹ מֵרָעָתוֹ.

לְסוֹף גָּמַר אֹמֶר לָלֶכֶת לְחַפֵּשׂ אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְנוֹ, כִּי לֹא יָדַע הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּנוֹ נֶהְפַּךְ לְצִפּוֹר. הוּא חָשַׁב, כִּי אִשְׁתּוֹ שְׁלָחַתְהוּ לְאֶחָד מִקְּרוֹבֶיהָ אֲשֶׁר בַּמְּדִינוֹת הָרְחוֹקוֹת, אוֹ אֶל אַחַת הַנָּשִׁים הַנֶּאֱמָנוֹת עִמָּהּ פֹּה בַּמְּדִינָה, וְאָז לֹא יִבָּצֵר מִמֶּנּוּ לִמְצֹא אוֹתוֹ.

אָז הֵחֵל הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַפֵּשׂ לְעִתִּים קְרוֹבוֹת וְהָיָה יוֹצֵא לְבַדּוֹ, אוֹ בִּלְוָיַת אֶחָד מִסָּרִיסָיו הַנֶּאֱמָנִים, וְתוֹעֶה בַּחוּצוֹת יָמִים וְלֵילוֹת תְּמִימִים וְכֹה עָבַר בְּכָל עִיר מַלְכוּתוֹ. בְּכָל מְבוֹאֶיהָ הָאֲפֵלִים וּבְפִנּוֹתֶיהָ הַנִּשְׁכָּחוֹת, וְעֵינָיו נְטוּיוֹת אוּלַי יִרְאֶה אֶת מַחֲמַדֵּי נַפְשׁוֹ, אוּלַי יִשְׁמַע אֶת קוֹלָם. אָז נִגְלוּ לְפָנָיו כָּל מַחְסוֹרֵי בְּנֵי עַמּוֹ וַיְבַקֵּשׁ עֵצוֹת אֵיךְ לְהֵיטִיב אֶת מַצָּבָם וּלְתַקֵּן אָרְחוֹת חַיֵּיהֶם. עַתָּה מָצָא רַב חָכְמָה וָדַעַת לַעֲשׂוֹת לְטוֹבַת עַמּוֹ; אֶת כָּל אֵלֶּה מָצָא, רַק אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְנוֹ הַיָּחִיד לֹא מָצָא. לְסוֹף עָזַב הַמֶּלֶךְ אֶת עִיר מַלְכוּתוֹ וַיָּחֶל לִנְדֹּד בַּמְּדִינוֹת הַקְּרוֹבוֹת וְהָרְחוֹקוֹת, יָמִים רַבִּים נָדַד הַמֶּלֶךְ מִבְּלִי מְצֹא אֶת מַחֲמַדֵּי נַפְשׁוֹ. אַךְ בְּאַחַד הַיָּמִים בָּא אֶל כְּפַר אֶחָד וַיָּסַר אֶל בֵּית הַמִּשְׁתֶּה לִשְׁתּוֹת כּוֹס יָיִן. וּבְשִׁבְתּוֹ אֶל הַשֻּׁלְחָן וְהַכּוֹס לְפָנָיו, לֹא נָגַע בַּכּוֹס וְרַק אֶת רֹאשׁוֹ תָּמַךְ בְּיָדָיו וַיֵּשֶׁב עֵת רַבָּה שָׁקוּעַ בְּיָגוֹן עָמֹק. בַּעַל בֵּית הַמִּשְׁתֶּה הִתְבּוֹנֵן אֶל הָאוֹרֵחַ הַמּוּזָר, וַיֵּדַע כִּי הָאִישׁ הַזֶּה מַר נֶפֶשׁ הוּא, וַיִּקְרַב אֵלָיו לָבוֹא עִמּוֹ בִּדְבָרִים וּלְנַחֲמוֹ.

וְהַמֶּלֶךְ יָשַׁב תָּמִיד דּוֹמֵם וְלֹא נִכְנַס עִם אִישׁ בִּדְבָרִים. אוּלָם בִּהְיוֹת בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה אִישׁ חָכָם מְאֹד, הִצְלִיחַ לָבֹא עִמּוֹ בִּדְבָרִים; וְאוּלָם הַמֶּלֶךְ עָנָהוּ רַק עַל שְׁאֵלוֹתָיו, אַךְ אֶת דְּבַר אֲסוֹנוֹ לֹא הִגִּיד לוֹ.

וּכְבַעַל הַבַּיִת הִפְצִיר בַּמֶּלֶךְ לְסַפֵּר אֶת צָרָתוֹ לְפָנָיו, אוּלַי יוּכַל לִהְיוֹת לוֹ לְעֵזֶר לְהַצִּילוֹ מֵרָעָתוֹ.

— אִישׁ טוֹב! — אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ בִּצְחוֹק מְרִירוּת — אַל נָא תַּחְשֹׁב, כִּי יָכוֹל יוּכַל אִישׁ לִהְיוֹת לִי לְעֵזֶר. רַק מְכַשֵּׁפָה אַחַת אֲרוּרָה הָיְתָה בְּעִיר מַלְכוּתִי, מְכַשֵּׁפָה זְקֵנָה אֲשֶׁר עָזְרָה לְהַוָּתִי וַאֲשֶׁר בְּיָדָהּ גּוֹרָלִי — הִיא יָכְלָה לְהוֹשִׁיעֵנִי; אוּלָם עַד כֹּה טֶרֶם מְצָאתִיהָ אוֹתָהּ, וּמִי יוֹדֵעַ, אוּלַי כְּבָר מֵתָה: הֲלֹא זְקֵנָה הָיְתָה!

פְּנֵי בַּעַל הַבַּיִת אוֹרוּ רֶגַע.

— מְכַשֵּׁפָה אֲרוּרָה אֵינִי יוֹדֵעַ — עָנָה בְּהַבִּיטוֹ אֶל פְּנֵי אוֹרְחוֹ הָאֻמְלָל בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים — רַק אִשָּׁה קוֹסֶמֶת טוֹבָה אַחַת אֲנִי יוֹדֵעַ, וְהִיא אָמְנָם אִשָּׁה זְקֵנָה, הִיא יוֹדַעַת הַכֹּל. נֵלֵךְ נָא אֵלֶיהָ, אוּלַי תַּעֲזֹר גַּם לְךָ כַּאֲשֶׁר עָזְרָה לְרַבִּים אֲחֵרִים, אֻמְלָלִים וּקְשֵׁי־יוֹם. הָבָה נָבֹא נָא אֶל אָהֳלָהּ!

— לַשָּׁוְא! — עָנָהוּ הַמֶּלֶךְ בַּאֲנָחָה — פְּעָמִים רַבּוֹת שָׁאַלְתִּי בְּקוֹסְמוֹת, אוּלַי תֵּדַעְנָה אֶת מְקוֹם הַמְכַשֵּׁפָה, וְכֻלָּן לֹא מְצָאוּהָ. בִּמְסִלּוֹת נִשְׁכָּחוֹת הוֹבִילוּנִי, בִּיעָרִים וּמִדְבָּרִיּוֹת, הָרִים עָלִינוּ וּבְקָעוֹת יָרַדְנוּ, יַמִּים עָבַרְנוּ וּבְעִמְקֵי תְהוֹם בָּאנוּ — לַשָּׁוְא! הִיא לֹא נִמְצָאָה, בְּוַדַּאי כְּבָר מֵתָה.

בַּעַל הַבַּיִת רָאָה, כִּי קְשֵׁה עֹרֶף הוּא הָאִישׁ וְכִי לֹא יוּכַל לוֹ בִּדְבָרִים, וַיֹּאמֶר לַעֲשׂוֹת בְּעָרְמָה. הוּא נִפְרַד מִן הָאוֹרֵחַ הַמֶּלֶךְ, וַיְבַקֵּשׁ אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ לִשְׁמֹר עָלָיו וְהוּא הָלַךְ אֶל הַמְּעָרָה אֲשֶׁר בְּתַחְתִּית הָהָר מִשְּׂמֹאל הַכְּפָר, אֶל מְעוֹן הַקּוֹסֶמֶת הַזְּקֵנָה.

וּבְעוֹד רְגָעִים אֲחָדִים וְהֵם צָעֲדוּ שְׁנֵיהֶם עַל סַף הַבַּיִת, וּכִרְאוֹת הַקּוֹסֶמֶת אֶת הָאוֹרֵחַ וַתֵּדַע מַה יְבַקֵּשׁ וּבִשְׁבִיל מַה הוֹבִילוּהוּ רַגְלָיו הֵנָּה. אָז קָרְבָה אֵלָיו וַתִּגַּע בְּיָדוֹ. הוּא נִבְעַת וַיָּרֶם רֹאשׁוֹ, וּפִתְאֹם צָעַק בְּקוֹל גָּדוֹל: הִנֵּה! מְכַשֵּׁפָה אֲרוּרָה!

כָּל בְּנֵי הַבַּיִת מִהֲרוּ אֵלָיו, כִּי יָרְאוּ לְבַל יִתְנַפֵּל עָלֶיהָ, אַךְ בַּעַל הַבַּיִת לְבַדּוֹ נִשְׁאַר עוֹמֵד עַל מְקוֹמוֹ בִּמְנוּחָה וְכֵן גַּם הַזְּקֵנָה.

– אַל נָא תִצְעַק וְאַל נָא תְחָרֵף ! – אָמְרָה הַזְּקֵנָה בִּמְנוּחָה, בְּהַבִּיטָהּ יָשָׁר אֶל עֵינֵי הַמֶּלֶךְ – אָנֹכִי לֹא עָשִׂיתִי לְךָ כָּל רָעָה.

– מָה ? – הֵרְעִים הַמֶּלֶךְ בְּחֵמָה – הַמַּעֲשֶׂה הִיא הָרָעָה אֲשֶׁר עָשִׂית לִי ? הַאִם לֹא אַתְּ הֲנִיעוֹת אֶת לֵב אִשְׁתִּי לִגְנֹב אֶת בְּנִי מִמֶּנִּי ? הַאִם לֹא בִגְלָלֵךְ גֵּרַשְׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי מִבֵּיתִי ?

– אַל נָא תִרְגַּז וְאַל נָא תֶחֱטָא לֵאלֹהִים!–

– הַאַתְּ אֲרוּרָה תִקָּרְאִי בְּשֵׁם הָאֱלֹהִים, אַתְּ בִּשְׂפָתַיִךְ הַטְּמֵאוֹת? קִרְאִי בְשֵׁם הַשָּׂטָן, בְּשֵׁם שֵׁדֵי שַׁחַת, בַּעֲלֵי בְרִיתֵךְ.

הַזְּקֵנָה עָמְדָה רְגָעִים אֲחָדִים בִּמְנוּחָה :–הֵרָגַע, אִישׁ אֻמְלָל, אָנֹכִי אָשִׁיב לְךָ אֶת אֲשֶׁר אָבַד לְךָ בְּרֹעַ לִבֶּךָ.

– בְּרֹעַ לִבִּי ? – צָעַק הַמֶּלֶךְ בַּחֲרוֹנוֹ.– הַאִם לֹא מִשְׁפָּט בִּקַּשְׁתִּי ? הֲלֹא רַק לְמַעַן הַצֶּדֶק הִקְשַׁחְתִּי רַחֲמַי מִבְּנִי יְחִידִי.

הַזְּקֵנָה הִבִּיטָה אֵלָיו בִּצְחוֹק חֶמְלָה וַתָּנַד לוֹ בְּרֹאשָׁהּ.

– מִשְׁפָּט, צֶדֶק ? !– קָרְאָה בְעָקְמָהּ אֶת שְׂפָתֶיהָ בְלַעַג.– רַק אֵלֶּה יָדַעְתָּ–אֲבָל אֵיפֹה הָיוּ הָאַהֲבָה, הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים ? מַדּוּעַ לֹא שַׂמְתָּ לִבְּךָ לָאֵלֶּה ? מַדּוּעַ הִתְאַכְזַרְתָּ לְבִנְךָ וּלְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ ? אַתָּה קוֹרֵא לִי „אֲרוּרָה”, אַתָּה, אֲשֶׁר אוֹת קַיִן חָרוּת עַל מִצְחֶךָ, עוֹכֵר נֶפֶשׁ אִשְׁתְּךָ וּבִנְךָ יְחִידְךָ. הֲרָאִיתָ אֶת הֵיכָלְךָ הָרֵיק וְהַשָּׁמֵם, אֲשֶׁר יִירְאוּ לָגֶשֶׁת אֵלָיו ? הֲרָאִיתָ אֶת הַחֲרוּלִים שֶׁעָלוּ בְגַנְּךָ, בָּזֶה הַגַּן הַנֶּחְמָד בְּכָל גַּנֵּי עִיר מַלְכוּתְךָ ? הֲשָׁמַעְתָּ אֶת הַשֵּׁם אֲשֶׁר יִקְרְאוּ לְהֵיכָלְךָ: הַהֵיכָל הַמְקֻלָּל ? וְאַתָּה קוֹרֵא לִי „אֲרוּרָה”, אַתָּה הָאָרוּר מִכֹּל, אֲשֶׁר קְלָלָה רוֹבֶצֶת עָלֶיךָ ? הוֹי, אֻמְלָל!

וְאַף הַמֶּלֶךְ בָּעֲרָה בוֹ מְאֹד, וְאוּלָם עֵינָיו זָלְגוּ דְמָעוֹת וּבְאֵין אוֹנִים נָפַל עַל הַכִּסֵּא. וְהַקּוֹסֶמֶת הוֹסִיפָה לְדַבֵּר :

– הוּא קוֹרֵא לִי „אֲרוּרָה” זֶה, הָאָב הַשַּׁכּוּל, הָאִישׁ הֶעָזוּב כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה. אֶת אִשְׁתּוֹ הַטּוֹבָה כְּמַלְאַךְ אֱלֹהִים גֵּרֵשׁ וְאֶת בְּנוֹ הַיָּחִיד, הַבֵּן הַנֶּחְמָד...

הִיא טֶרֶם כִּלְּתָה לְדַבֵּר אֶת דְּבָרֶיהָ, וְהַמֶּלֶךְ הִתְנַפֵּל לְפָנֶיהָ עַל בִּרְכָּיו, וְהוּא צוֹעֵק מָרָה לֵאמֹר: חוּסִי עָלַי, הָשִׁיבִי לִי אֶת אִשְׁתִּי וּבְנִי! הָשִׁיבִים נָא לִי! חוּסִי עָלַי, חִמְלִי !

הִיא הֱקִימַתְהוּ מֵאָרֶץ.– לֹא נָאָה לְאִישׁ כָּמוֹךָ לְחַבֵּק אַשְׁפַּתּוֹת. קוּמָה וְהִתְאוֹשֵׁשׁ !– קָרְאָה הַקּוֹסֶמֶת בְּרַחֲמִים.– עוֹד הַיּוֹם תִּמְצָא אֶת אִשְׁתְּךָ הַמַּלְכָּה.

פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אוֹרוּ. וְאוּלָם כַּעֲבֹר רֶגַע קָדְרוּ שֵׁנִית.

– וְאֶת בְּנִי ? – שָׁאַל בְּקוֹל רוֹעֵד.

– אוֹתוֹ תְבַקְשׁוּ שְׁנֵיכֶם. בִּבְכִי וּבְתַחֲנוּנִים תֵּלְכוּ מֵעִיר לְעִיר וּמִמְּדִינָה לִמְדִינָה עַד הִמָּלֵא סְאַת עָנְשְׁכֶם. אָז רַק אָז יַחֲלֹף לִפְנֵיכֶם צִפּוֹר קָטֹן וְיָשִׁיר לָכֶם שִׁיר עָלֵז, שִׁיר בְּשׂוֹרָה, שִׁיר שִׂמְחָה, שִׁיר בֵּן אוֹבֵד הַשָּׁב אֶל אֲבוֹתָיו.

הַקּוֹסֶמֶת נֶעֶלְמָה וְהַמֶּלֶךְ מִהֵר לַעֲזֹב אֶת הַבַּיִת, אַחֲרֵי הוֹדוֹת לְבַעַל הַמָּלוֹן הַטּוֹב.

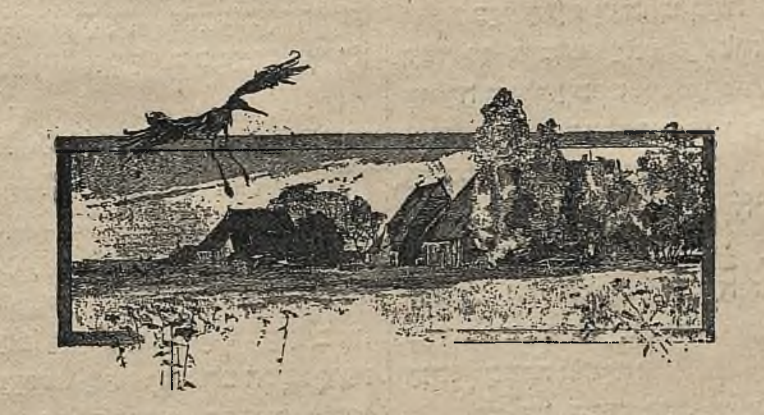
וְלֹא רָחוֹק מֵהַכְּפָר הִשְׂתָּרַע מִדְבָּר גָּדוֹל שׁוֹמֵם. וְהַמֶּלֶךְ פָּחַד אָמְנָם לָלֶכֶת הַמִּדְבָּרָה, אַךְ לִבּוֹ אָמַר לוֹ: לְכָה שָׁמָּה ; בַּמָּקוֹם הַזֶּה תִּמְצָאֶנָּה.– אָז הִתְחַזֵּק וַיֵּלֶךְ הָלְאָה.

וּמִן רַב הָלַךְ עַד אֲשֶׁר עָיֵף לָלֶכֶת בַּחוֹל הַקָּשֶׁה וְהַבּוֹעֵר וַיֵּשֶׁב לָנוּחַ.

וְאַחֲרֵי רְגָעִים אֲחָדִים נִרְדַּם וַיִּישַׁן עַד הָעָרֶב.

(סוֹף יָבֹא).

יַעֲקֹב רַבִּינוֹבִיץ.

מִמַּרְאוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

חָרְבוֹת בֵּית-אֵל.

הַכַּלִּיף וְהַקַּדִּי.

(מִשִּׂיחוֹת יִשְׁמָעֵאל).

הַשֶּׁמֶשׁ עָמְדָה בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם וַתִּשְׁפֹּךְ אוֹרָהּ וְחֻמָּהּ עַל פְּנֵי כָל הַיְקוּם. וּבְצַד הַדֶּרֶךְ יָשַׁב עַל בִּרְכָּיו עָנִי פִּסֵּחַ, לָבוּשׁ בְּגָדִים קְרוּעִים וּמְטֻלָּאִים וּמְכֻסִּים אָבָק. וְהִנֵּה אִישׁ רוֹכֵב לְאִטּוֹ עַל סוּס קָטָן הָלַךְ הָלוֹךְ וְקָרוֹב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה. אָז הֵרִים הַפִּסֵּחַ אֶת קוֹלוֹ, קוֹל תְּחִנָּה וִילָלָה גַּם יַחַד, וַיְבַקֵּשׁ מֵאֵת הַפָּרָשׁ נִדְבַת כָּסֶף.

הַפָּרָשׁ עָצַר אֶת סוּסוֹ וַיַּבֵּט רֶגַע אֶל הַפִּסֵּחַ, וְאַחַר הוֹצִיא מֵחֲגוֹרָתוֹ מַטְבֵּעַ שֶׁל כֶּסֶף אַחַת וַיַּשְׁלִיכֶנָּה אֵלָיו.

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אַלַּהּ [1]), כִּי יְשַׁלֵּם לְךָ כִּפְלַיִם עַל הַחֶסֶד, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי, אֲדֹנִי הַנִּכְבָּד! — קָרָא הֶעָנִי בַּהֲרִימוֹ אֶת הַמַּטְבֵּעַ. אַחֲרֵי כֵן קָם מִמּוֹשָׁבוֹ וּבְצַלְעוֹ עַל יְרֵכוֹ נִגַּשׁ אֶל הַפָּרָשׁ וַיִּשַּׁק אֶת שׁוּלֵי מְעִילוֹ וַיֹּאמַר: „לוּ הוֹאַלְתָּ, אָדוֹן רַב חֶסֶד, לְהַגְדִּיל חַסְדְּךָ עִמָּדִי וּנְתַתַּנִי לָשֶׁבֶת עִמְּךָ עַל סוּסְךָ, וַהֲבֵאתָ אוֹתִי לָבֶטַח הָעִירָה, כִּי הִנֵּה הַדֶּרֶךְ עוֹד רְחוֹקָה וּכְבֵדָה, וּבְרַגְלַי הַכּוֹאֲבוֹת לֹא אוּכַל לָבֹא שָׁמָּה בְּעוֹד מוֹעֵד".

הַפָּרָשׁ הֶחֱלִיק אֶת זְקָנוֹ הַשָּׁחוֹר, אֲשֶׁר הִבְרִיק כְּמֶשִׁי, וּבְעֵינָיו הַגְּדוֹלוֹת הַמְּפִיקוֹת רוּחַ־נְדִיבָה וְשֵׂכֶל טוֹב, הִתְבּוֹנֵן רֶגַע אֶל הַזָּקֵן הַפִּסֵּחַ וַיֵּרֶד מֵעַל הַסּוּס וַיּוֹשֶׁב עָלָיו אֶת הַפִּסֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת הָרֶסֶן בְּיָדוֹ. אַחֲרֵי כֵן עָלָה גַּם הוּא עַל הַסּוּס וַיֵּשֶׁב מֵאֲחוֹרֵי הַפִּסֵּחַ. הַסּוּס הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וְהֶעָנִי הִרְבָּה לְהַבִּיעַ אֶת תּוֹדָתוֹ לְהַנָּדִיב.

וְהוּא לֹא יָדַע, כִּי הָאִישׁ הַטּוֹב הַזֶּה הוּא הָרוּן אַל רַשִׁיד, הַכַּלִּיף הַכַּבִּיר, הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב, בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ. כְּדַרְכּוֹ מִיָּמִים יָמִימָה עָבַר הָרוּן אַל רַשִׁיד גַּם הַפַּעַם אֶת רַחֲבֵי אַרְצוֹ בְּלִי שָׂרָיו וַעֲבָדָיו, לָבוּשׁ בְּגָדִים פְּשׁוּטִים לְמַעַן הִתְנַכֵּר; וְכֹה חָקַר, דָּרַשׁ וְהֶאֱזִין אֶל כָּל הַנַּעֲשֶׂה בִּמְדִינָתוֹ, לְמַעַן דַּעַת בַּמֶּה יִבְחֲרוּ יוֹשְׁבֶיהָ וּבַמֶּה יִמְאָסוּ. וּבְצֵאתוֹ מֵהֵיכָלוֹ לְמַסָּעָיו לֹא רָכַב עַל סוּס עַרְבִי אַבִּיר וְיָפֶה, כַּאֲשֶׁר אָהֵב, כִּי אִם עַל סוּס פָּשׁוּט. גַּם הַסּוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו עַתָּה הָיָה סוּס פָּשׁוּט אֲשֶׁר קָנָה לִפְנֵי יֶרַח יָמִים מֵאֵת אַחַד הָאִכָּרִים. אֶפֶס כִּי גַּם אֶת הַסּוּס הַפָּשׁוּט הַזֶּה פִּנֵּק עַד מְאֹד וַיְסָרְקֵהוּ וַיִּרְעֵהוּ בְּעַצְמוֹ וַיֶּאֱהָבֵהוּ מְאֹד. וְכָל רוֹאֵי הַפָּרָשׁ חֲשָׁבוּהוּ לְסוֹחֵר הַהוֹלֵךְ לְבַגְדָּד לְרַגְלֵי עֲסָקָיו.

וְכֹה רָכְבוּ שְׁנֵיהֶם הָלוֹךְ וְרָכוֹב, הֶעָנִי בָּרֹאשׁ וְהַכַּלִּיף מֵאֲחוֹרָיו, עַד אֲשֶׁר לְסוֹף נִרְאָה לְעֵינֵיהֶם צְרִיחַ הַמִּסְגָּד וְגַגּוֹ, אֲשֶׁר הִתְנוֹצְצוּ כַּבָּרָק וְזָהָב בִּתְכֵלֶת הַשָּׁמַיִם הַבְּהִירִים. אָז בָּאוּ קַל מְהֵרָה אֶל פַּרְוַר הָעִיר, וְכַעֲבֹר רִגְעֵי מִסְפָּר סָרוּ גַּם אֶל הַכִּכָּר הָרְחָבָה, אֲשֶׁר שָׁם שׁוּק הָעִיר.

וַיְהִי בְּבוֹאָם אֶל הַשּׁוּק וַיַּעֲצֹר הַפִּסֵּחַ אֶת הַסּוּס וַיִּפֶן אֶל הָאִישׁ הַיּוֹשֵׁב מֵאֲחוֹרָיו וַיֹּאמַר:

— עַתָּה רֵד מֵעַל הַסּוּס! הִנֵּה אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים כָּעֵת בְּשׁוּק הָעִיר; מִפֹּה וָהָלְאָה תִּמְצָא אֶת דַּרְכְּךָ עַל נְקַלָּה, וַאֲנִי חָפֵץ לִרְכֹּב הַבַּיְתָה!

הָרוּן לֹא הֶאֱמִין לְמִשְׁמַע אָזְנָיו.

— אֵיךְ? מָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, בֶּן אָדָם? אַתָּה מְצַוֶּה אוֹתִי לָרֶדֶת מֵעַל סוּסִי?! — קָרָא בְּתִמָּהוֹן וּבְרֹגֶז יַחַד. — בְּאָשְׁרְךָ, כִּי פִּסֵּחַ וְחַלָּשׁ אָתָּה; לוּלֵא זֹאת הִשְׁלַכְתִּיךָ כְּרֶגַע אַרְצָה. מַהֵר אֵפוֹא וָרֵד, פֶּן יִקְצַר רוּחִי!...

— הוֹי, אֲנָשִׁים טוֹבִים! מַה מִּתְאַנֶּה לִי הָרָשָׁע הַזֶּה! — קָרָא הַפִּסֵּחַ בְּקוֹל בֶּכִי. — וְחִישׁ מַהֵר סָבַב אֶת שְׁנֵיהֶם הֲמוֹן עַם רָב. „אֲנָשִׁים טוֹבִים" — הוֹסִיף הֶעָנִי לִצְעֹק — „חוּשׁוּ לְעֶזְרָתִי! אִישׁ זָקֵן וְחַלָּשׁ אָנֹכִי, וְאֵין אֲנִי יָכוֹל לְהִתְקוֹמֵם נֶגֶד הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה, הָאוֹמֵר לִגְזֹל מִמֶּנִּי אֶת כָּל רְכוּשִׁי. אָנָּא, אַלַּהּ, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ לְיַסְּרֵהוּ שֶׁבַע עַל חַטָּאתוֹ, וְהָיְתָה

---

[1]) אַלַּהּ, אֱלֹהִים בַּעֲרָבִית.

הַמְּאֹרָה בְּהוֹנוֹ וּבִרְכוּשׁוֹ, בְּבָנָיו וּבִבְנֵי בָנָיו; וְלֹא יִהְיֶה עוֹד בְּבִגְדּוֹ שׁוֹד וְחָמָס לְעֵינֵי הַשָּׁמֶשׁ. שִׁמְעוּ שָׁמַיִם! אָנֹכִי פָּגַשְׁתִּי אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עַל הַמְּסִלָּה הַצָּרָה מֵעֵבֶר הָעִיר, מַהֲלַךְ שְׁתֵּי שָׁעוֹת מִן הָעִיר, וְהוּא עָיֵף וְיָגֵעַ מְאֹד, וַיִּתְחַנֵּן אֵלַי כִּי אֶתְּנֵהוּ לָשֶׁבֶת עַל סוּסִי. רַחֲמַי נִכְמְרוּ עָלָיו, וָאֶקָּחֵהוּ אִתִּי יַחַד וַאֲבִיאֵהוּ עַד הֲלוֹם, כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶינָה עֵינֵיכֶם. וְעַתָּה תַּחַת לְהוֹדוֹת לִי עַל חַסְדִּי יֹאמַר לְהַשְׁלִיכֵנִי אַרְצָה וְלִגְזֹל מִמֶּנִּי אֶת סוּסִי הַיְחִידָה, אֲשֶׁר זוּלָתוֹ אֵין לִי מְאוּמָה! חוּסוּ נָא, אֲנָשִׁים טוֹבִים, וְהוֹשַׁעְתֶּם אוֹתִי בַּצַּר לִי!"

לַשָּׁוְא עָמַל הָרוֹן לְהַכְחִישׁ אֶת דִּבְרֵי הַפִּסֵּחַ וּלְהוֹכִיחַ לָאֲנָשִׁים אֶת צִדְקָתוֹ, כִּי יִלְלַת הֶעָנִי וְדִמְעוֹתָיו עוֹרְרוּ חֶמְלָה בְּלֵב כָּל הָאֲנָשִׁים הַתְּמִימִים וַיַּאֲמִינוּ לוֹ, וְאַךְ מְעַטִּים הָיוּ אֲשֶׁר שָׂמוּ לֵב לְדִבְרֵי הָרוֹן.

אָז פָּנָה הָרוֹן אֶל הַנֶּאֱסָפִים וְאָמַר:

— אִם כֵּן אֵפוֹא נִסַּע נָא אֶל הַקָּדִי וְנַגִּישׁ לְפָנָיו אֶת מִשְׁפָּטֵנוּ. הֵן אֵין פֹּה עֵד, אֲשֶׁר יוֹכִיחַ לְמִי מִשְׁנֵינוּ הַצֶּדֶק, אֲבָל הַקָּדִי הֶחָכָם יָבִין דִּבְרֵי מִי נְכוֹנִים.

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מָצְאוּ חֵן בְּעֵינֵי הַנֶּאֱסָפִים וְגַם הַפִּסֵּחַ הִסְכִּים לוֹ, כִּי קִוָּה לְעוֹרֵר עָלָיו אֶת חֶמְלַת הַשּׁוֹפֵט בְּמַרְאֵהוּ הַדַּל וּבְדִמְעוֹתָיו. כָּל הַנֶּאֱסָפִים הָלְכוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ, רַק אֶחָד מֵהֶם הָלַךְ עִם שְׁנֵי בַּעֲלֵי הָרִיב, לְהַרְאוֹתָם מְקוֹם מְעוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדִי.

בַּעֲלֵי הָרִיב נִגְּשׁוּ אֶל הַקָּדִי; וְהוּא יָשִׁישׁ נִכְבָּד וּנְשׂוּא פָנִים, בַּעַל זָקָן לָבָן וְאָרֹךְ וּצְנִיף יָרוֹק חָבוּשׁ לְרֹאשׁוֹ, וַיְחַפְּצוּ לְסַפֵּר לוֹ אֶת דְּבַר הָרִיב. אַךְ הַקָּדִי נָתַן לָהֶם אוֹת לְחַכּוֹת, יַעַן כִּי הָיָה עָלָיו לִשְׁמֹעַ רִאשׁוֹנָה דִּבְרֵי רִיב שֶׁל הָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר קִדְּמוּ לָבֹא אֵלָיו.

לִפְנֵי הַקָּדִי עָמְדוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים, אוֹרֵג וְקַצָּב, וְטָעֲנוּ אֶת טַעֲנוֹתֵיהֶם. הַטַּבָּח טָעַן, כִּי קָנָה מֵאֵת הָאוֹרֵג מַרְבָד בִּמְחִיר חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים זָהָב, אֲשֶׁר הִנִּיחָם לְפָנָיו עַל הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר בַּחֲנוּתוֹ. וְהָאוֹרֵג טָעַן, כִּי לֹא שִׁלֵּם לוֹ הַטַּבָּח בִּמְחִיר הַמַּרְבָד מְאוּמָה.

— הֲיֵשׁ בְּכִיסְךָ חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים? — שָׁאַל הַקָּדִי אֶת הָאוֹרֵג.

— יֵשׁ לִי אָמְנָם חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים. אֲבָל אֵלֶּה לֹא שֶׁל הַטַּבָּח הֵם—עָנָה הָאוֹרֵג.

— אִם כֵּן אֵפוֹא תֶּן לִי אֶת חֲמֵשֶׁת שִׁקְלֵי־הַזָּהָב, וּמָחָר, חָמֵשׁ שָׁעוֹת לִפְנֵי שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ, תָּבֹאוּ שְׁנֵיכֶם הֲלוֹם. אָז אֶחֱרֹץ אֶת מִשְׁפַּטְכֶם.

וַיִּתֵּן הָאוֹרֵג לְיַד הַשּׁוֹפֵט אֶת חֲמֵשֶׁת שִׁקְלֵי הַזָּהָב, וַיֵּצְאוּ הוּא וְהַטַּבָּח אַחֲרָיו מֵחֲדַר הַמִּשְׁפָּט.

אָז נִגְּשׁוּ אֶל הַשּׁוֹפֵט שְׁנֵי מַכִּירֵינוּ, הֶעָנִי הַפִּסֵּחַ וְהָרוֹן.

בְּחִפָּזוֹן גָּדוֹל, בִּתְנוּעוֹת נִמְהָרוֹת וּבְקוֹל בְּכִי סִפֵּר הַפִּסֵּחַ אֶת סִפּוּרוֹ הַכּוֹזֵב מֵהָחֵל וְעַד כָּלֵה. וְהָרוֹן סִפֵּר גַּם הוּא אֶת הַדְּבָרִים כַּהֲוָיָתָם בְּקִצְרָה.

(סוֹף יָבֹא)

מְעֻבָּד עַל יְדֵי ש. א. רַבְקִין.

הַמִּכְתָּב.

(מַעֲשִׂיָּה).

מְנַשֶּׁה הֶעֱצִיב מְאֹד אֶת רוּחַ אִמּוֹ בְּקַלּוּת־דַּעְתּוֹ, כִּי כַּאֲשֶׁר צִוְּתָה אוֹתוֹ אִמּוֹ לַעֲשׂוֹת דְּבַר־מָה, אִם חָשׁוּב הָיָה הַדָּבָר אוֹ לֹא, לֹא הִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת אֶת חֶפְצָהּ כָּרָאוּי. הוּא אָמְנָם לֹא סֵרֵב מֵעוֹדוֹ לְמִצְוַת אִמּוֹ, וְתָמִיד הָיָה נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כִּדְבָרֶיהָ; אַךְ בְּקַלּוּת־דַּעְתּוֹ הָרַבָּה שָׁכַח עַד מְהֵרָה אֵיךְ צִוַּתּוּ אִמּוֹ לַעֲשׂוֹת, וַיַּעַשׂ תָּמִיד הַהֵפֶךְ מִמִּצְוָתָהּ, אוֹ שָׁכַח אוֹתָהּ כָּלִיל.

פְּעָמִים רַבּוֹת גָּעֲרָה בּוֹ אִמּוֹ עַל פַּחֲזוּתוֹ זֹאת, אֲבָל מְנַשֶּׁה לֹא שָׂם לִבּוֹ גַּם לְגַעֲרָתָהּ וַיּוֹסֶף לַעֲשׂוֹת כְּמִנְהָגוֹ.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּשָׁב מְנַשֶּׁה מִבֵּית־הַסֵּפֶר וַיַּרְא וְהִנֵּה מִכְתָּב בְּיַד אִמּוֹ וַיִּשְׁאַל כְּרֶגַע: „אִמָּא, מַה תַּעֲשִׂי בַּמִּכְתָּב הַזֶּה?"

— נָחוּץ לָשֵׂאת אוֹתוֹ אֶל הַפָּסְטָה, — עָנְתָה הָאֵם, — אֲבָל אֵין לִי אִישׁ־עִתִּי לְשַׁלֵּחַ אוֹתוֹ בְּיָדוֹ.

— הִנְנִי שְׁלָחֵנִי, — קָרָא מְנַשֶּׁה, — תְּנִי אוֹתוֹ לִי וְאָנֹכִי אֶשָּׂאֵהוּ אֶל אֲשֶׁר תַּחְפְּצִי.

— לֹא! — עָנְתָה הָאֵם, — יְרֵאָה אֲנִי לְשָׁלְחֵהוּ עַל יָדְךָ, פֶּן יֹאבַד לְךָ בַּדֶּרֶךְ, וְהָעִנְיָן הַכָּתוּב בּוֹ חָשׁוּב מְאֹד; וְלָכֵן לֹא אוּכַל לִבְטֹחַ בְּךָ, כִּי יוֹדַעַת אֲנִי אֶת קַלּוּת־דַּעְתְּךָ.

— אֲבָל, — אָמַר מְנַשֶּׁה כְּנִכְלָם, — אִם אַבְטִיחֵךְ. כִּי אֶשְׁמְרֵהוּ וְלֹא אֶהְיֶה קַל־דַּעַת, הֲתִתְּנֵיהוּ לִי אָז?

— טוֹב אֵפוֹא, — עָנְתָה הָאֵם, — אַךְ רְאֵה הִזְהַרְתִּיךָ, כִּי אִם לֹא תְבִיאֵהוּ אֶל הַפָּסְטָה, תֵּעָנֵשׁ.

— אַל נָא תִפְחֲדִי, אִמָּא, אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּמִצְוָתֵךְ, — אָמַר מְנַשֶּׁה, וַיִּקַּח אֶת הַמִּכְתָּב, וַיָּרָץ הַחוּצָה.

כְּבָר עָבַר מְנַשֶּׁה רְחוֹב אֶחָד וְהִנֵּה לַהֲקַת יְלָדִים קְטַנִּים שׁוֹבָבִים כָּמֹהוּ רָצִים לִקְרָאתוֹ, וְכַאֲשֶׁר רָאוּהוּ קְרָאוּהוּ לְשַׂחֵק אִתָּם יָחַד.

— לֹא אוּכַל הַפַּעַם, — עָנָה מְנַשֶּׁה, בְּהַבִּיטוֹ אֶל הַמִּכְתָּב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ, — כִּי עָלַי לָשֵׂאת אֶת הַמִּכְתָּב הַזֶּה אֶל הַפָּאסְטָה. אוּלָם אַחֲרֵי שׁוּבִי מִשָּׁם אֲשַׂחֵק עִמָּכֶם מְעָט.

— מַה־זֶּה תְּדַבֵּר, מְנַשֶּׁה! — קָרְאוּ הַיְלָדִים, — הֲלֹא תוּכַל לְשַׂחֵק אִתָּנוּ מְעַט רִאשׁוֹנָה וְאַחַר תִּשָּׂאֵהוּ. הֲכִי לֹא יוּכַל הַמִּכְתָּב לְחַכּוֹת רְגָעִים אֲחָדִים?

— אָמְנָם כֵּן, — חָשַׁב מְנַשֶּׁה בְּלִבּוֹ, — מַה לִּי לְמַהֵר?

וּכְרֶגַע שָׂם אֶת הַמִּכְתָּב בְּכִיסוֹ וַיָּחֶל לְשַׂחֵק עִם רֵעָיו. וַיִּשְׁתּוֹבְבוּ הַיְלָדִים וַיְדַהֲרוּ כְּסוּסִים, וַיְדַלְּגוּ כִּגְדָיִים, וַיְטַפְּסוּ עַל הַגְּדֵרוֹת. וַיִּשְׂמַח מְנַשֶּׁה מְאֹד בְּמִשְׂחָקוֹ, וְלֹא שָׂם עוֹד לִבּוֹ לַמִּכְתָּב אֲשֶׁר בְּכִיסוֹ, וַיִּשְׁכָּחֵהוּ.

וּבֵין כֹּה וָכֹה, בְּהִתְגּוֹלְלוֹ עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, אוֹ בְטַפְּסוֹ עַל הַגָּדֵר, נָפַל הַמִּכְתָּב מִכִּיסוֹ וַיֹּאבַד, וּמְנַשֶּׁה לֹא יָדָע.

הַיּוֹם עָבַר וְהָעֶרֶב הִגִּיעַ וַיָּשׁוּבוּ כָּל הַיְלָדִים אֶל בָּתֵּיהֶם. אָז זָכַר מְנַשֶּׁה אֶת הַמִּכְתָּב וַיֵּלֶךְ אֶל הַפָּאסְטָה. וְכַאֲשֶׁר בָּא שָׁמָּה שָׂם אֶת כַּפּוֹ בַכִּיס לְהוֹצִיא אֶת הַמִּכְתָּב, וְהִנֵּה, — אֲהָהּ! — הַמִּכְתָּב אֵינֶנּוּ!!

בְּלֵב נִפְעָם וְנִרְעָשׁ שָׁב מְנַשֶּׁה הַבַּיְתָה, וַיָּבֹא בַלָּט כְּמִתְגַּנֵּב אֶל חַדְרוֹ. וּבְעֵת אֲרֻחַת הָעֶרֶב, כַּאֲשֶׁר שְׁאֵלַתּוּ אִמּוֹ: „הַהִשְׁלַכְתָּ אֶת הַמִּכְתָּב אֶל אֲרוֹנַז־הַפָּאסְטָה?" עָנָה: „כֵּן!" וּפָנָיו אָדְמוּ מִבֹּשֶׁת עַל הַשֶּׁקֶר אֲשֶׁר נֶאֱנַס הַפַּעַם לְדַבֵּר, מִיִּרְאָתוֹ פֶּן תַּעַנְשֵׁהוּ אִמּוֹ.

שָׁבוּעוֹת אֲחָדִים עָבְרוּ וּמְנַשֶּׁה כְּבָר שָׁכַח אֶת הַמִּכְתָּב וְאֶת אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לוֹ, וְהִנֵּה פִּתְאֹם שְׁאֵלַתּוּ אִמּוֹ:

— הַאֻמְנָם נָשָׂאתָ אֶת הַמִּכְתָּב, אֲשֶׁר נָתַתִּי לְךָ אָז, אֶל הַפָּאסְטָה?

— אָמְנָם כֵּן, אִמָּא! — עָנָה מְנַשֶּׁה, — אֲבָל אַחֲרֵי דַבְּרוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָרַד מְאֹד, כִּי רָאָה אוֹתוֹת קֶצֶף עַל פְּנֵי אִמּוֹ, אֲשֶׁר אָמְרָה לוֹ:

— הוֹי, יֶלֶד רַע וְקַל־הַדַּעַת! הֵן אַחֲרֵי אֲשֶׁר לֹא קִבַּלְתִּי שָׁבוּעַ תָּמִים כָּל מַעֲנֶה עַל מִכְתָּבִי הַהוּא, שָׁאַלְתִּי לַסִּבָּה עַל יְדֵי מִכְתָּב אַחֵר, וַיַּעֲנוּנִי, כִּי לֹא קִבְּלוּ מִמֶּנִּי כָּל מִכְתָּב. וְעַתָּה אַגִּיד לְךָ מָה רַב הָעֹנֶשׁ אֲשֶׁר עָנַשְׁתָּ אֶת עַצְמְךָ.

— אָנֹכִי כָתַבְתִּי אֶת הַמִּכְתָּב הַהוּא לְאִשָּׁה אַחַת, אֲשֶׁר הוֹדִיעָה בָעִתּוֹן, כִּי מוֹכֶרֶת הִיא בֵּית־צַעֲצוּעִים יָפֶה וְיָקָר מְאֹד, אֲשֶׁר אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל חֲנֻיּוֹת הַצַּעֲצוּעִים אֲשֶׁר בְּעִירֵנוּ; וַאֲנִי חָפַצְתִּי לִקְנוֹתוֹ לְךָ, כִּי זֶה כְּבָר מִתְאַוֶּה אַתָּה מְאֹד לִרְכֹּשׁ בֵּית־צַעֲצוּעִים כָּזֶה. אַךְ הָאִשָּׁה לֹא קִבְּלָה אֶת מִכְתָּבִי הָרִאשׁוֹן כְּאַשְׁמָתֶךָ. וְכַאֲשֶׁר קִבְּלָה אֶת מִכְתָּבִי הַשֵּׁנִי כְּבָר לֹא הָיָה לָהּ בֵּית־הַצַּעֲצוּעִים, כִּי מָכְרָה אוֹתוֹ לְאִישׁ אַחֵר. וְלִי לֹא צַר עַל הַדָּבָר הַזֶּה, יַעַן כִּי רָאוּי אַתָּה לְמוּסָר עוֹד קָשֶׁה מִזֶּה עַל קַלּוּת־דַּעְתֶּךָ.

וּפְנֵי מְנַשֶּׁה זָעֲפוּ וַיֹּאמֶר, כִּי לֹא יוֹסִיף עוֹד לִהְיוֹת קַל־דַּעַת. וַאֲנַחְנוּ עוֹד נִרְאֶה, הֲיִשְׁמֹר אֶת הַבְטָחָתוֹ זֹאת אִם לֹא?

תַּרְגּוּם שְׁלֹמֹה בֶּרְמַן.

בְּעוֹלַם הַדִּמְיוֹן.

(מַעֲשֶׂה לִילָדִים.)

(הֶמְשֵׁךְ).

וַיַּעֲבֹר שָׁמוּעַ אֶת הַיַּעַר, וְהִנֵּה אוֹרוּ עֵינָיו לִרְאוֹת לֹא רָחוֹק מִזֶּה, מֵעֵבֶר לְנָהָר שׁוֹטֵף, יוֹשֶׁבֶת שָׁם עִיר, וְקוֹל תְּשׁוּאוֹת יוֹשְׁבֵי הָעִיר כְּקוֹל הֵד הָרִים מַגִּיעַ לְאָזְנָיו. וַיִּרְחַב לֵב שָׁמוּעַ וַיִּשָּׂא אֶת רַגְלָיו וַיָּרָץ כַּדֶּרֶךְ עָלֵז וְשָׂמֵחַ. אַךְ כְּבוֹאוֹ עַד הַגֶּשֶׁר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַנָּהָר אָמַר שָׁמוּעַ: אַטֶּה נָּא כֹּה הַצִּדָּה אֶל שְׂפַת הַנָּהָר לִרְחֹץ בְּמֵימֵי הַנָּהָר אֶת פָּנַי וְאֶת יָדַי וְאֶת נְעָלַי אֲשֶׁר עַל רַגְלַי, וְלֹא אָבֹא בָעִיר בְּתוֹךְ הָעָם בְּפָנִים מְגֹאָלִים וּבִנְעָלִים מְלֻכְלָכוֹת בַּטִּיט.

וַיֵּלֶךְ שָׁמוּעַ אֶל שְׂפַת הַנָּהָר. וַיְהִי כְּבוֹאוֹ עַד שְׂפַת הַנָּהָר וַיַּבֵּט אֶל תּוֹךְ מֵימֵי הַנָּהָר וַתְּהִי לוֹ תְּמִיהָה גְדוֹלָה: מַה זֶּה הוּא רוֹאֶה? בְּמֵימֵי הַנָּהָר הוּא רוֹאֶה צֶלֶם דְּמוּת נַעַר קָטֹן, שְׁפַל קוֹמָה, וּפָנִים קְטַנִּים עִם רֹךְ וְחֵן יַלְדוּת, וְעֵינֵי יֶלֶד מַבִּיטוֹת מִתּוֹךְ הַפָּנִים הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה, יֶלֶד רַךְ וְנָעִים כְּבֶן חָמֵשׁ שָׁנִים: הֲזֶה צַלְמִי? הֲלֹא אֲנִי שָׁמוּעַ כְּבָר גָּדַלְתִּי וּכְבָר הָיִיתִי בָּחוּר כָּאֲרָזִים וָאָבֹא בַשָּׁנִים, וָאָבֹא בָאֲנָשִׁים וְהִנְנִי בֶּן שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הַיּוֹם, וְעַתָּה נִהְיֵיתִי

נער קטן? היתכן? ולא האמין שמוע למראה אשר בתוך הנהר; ויסב חיש את עיניו ויבט אל עצמו ואל בשרו, והנה — מה זאת? אמנם אמת נכון הדבר! הוא נער קטן, ילד קטן, ידים קטנות, רגלים קטנות, ובשרו רך וחלק כבשר ילד קטן! אתמול היה איש גדול, ועתה הנהו ילד כבן חמש שנים ולא יותר. פלא! איך נהיה כדבר הזה? אך מה לחקר עוד? הן נהיה! מה שנהיה נהיה! את אשר העינים רואות במראה לפנינו אין לכזב עוד.

אך אם ילד קטן אנכי, מה אעשה עתה? איפה אמצא מחיתי? מי יאכילני לחם? מי ימרח לי חמאה על הלחם? ומי ישקני חלב? הן ילד קטן לא יוכל למצא אכלו ומשקהו ביגיע כפיו, רק אבותיו יאכילוהו, ישקוהו, ילבישוהו ויתנו לו מכל טוב; ולי מי יתן מכל טוב, ואני פה גר בארץ נכריה? פתאם נשא שמוע את עיניו ויבט ויכר: האח! מה זאת? הנה העיר אשר הוא רואה מנגד היא לכיש עיר מולדתו, ששם בית אבותיו, וששם כלה את כל ימי ילדותו וימי עלומיו, עד אשר יצא מן העיר הזאת אל העיר פתורה מקץ שנה אחת אחר חתונתו. וישמח הילד שמוע בן זכור שמחה גדולה, וישם רגליו כאילות וירץ ויעבר את הגשר, וימהר אל בית אביו ואמו. אך כאשר הקריב לבא ביתה אביו ואמו, זכר פתאם, כי אביו ואמו כבר מתו זה עשר שנים, מקץ שנתים לשבתו בעיר פתורה, וגם ביתם נמכר לאחרים, ואיננו בית אחוזת אבותיו עוד; ויצא לבו ויחרד ויצר לו מאד: אהה! אנה אבא עתה ומי יכלכלני? ויבקש לבכות, אך התאפק ויאמר: יהי מה! אנכי אבא אל הבית הזה, הן הבית הזה היה לפנים בית אבותי, ואני עתה ילד יתום עזוב בעיר נכריה, ואל מי אפנה אם לא אל האנשים היושבים בבית הזה?

ויבא הביתה, וישתומם למראה עיניו: מה זאת? תחית המתים! הנה אביו ואמו יושבים פה אל השלחן ואוכלים, וצאצאיהם לפניהם: זה אחיו הגדול, יונתן, ואחותו דבורה; ודינה המבשלת, אשר זה חמש עשרה שנה מאז היתה לאיש, עתה שבה ותהי נערה משרתת בבית ומגישה לאמו את המטעמים כמשפטה בימי קדם. וירא הילד שמוע בן זכור את הדבר הנפלא הזה ויסער לבו, ויגש בחרדה אל אביו ואל אמו, ויבקש לשאל להם לשלום ולשאל אותם דברים רבים לאמר: מה שלומכם, אבותי? איך חייתם ממות? ואיך ירשתם את ביתכם, אשר נמכר זה ימים רבים לאיש אחר? ואיך השיבותם את צאצאיכם ואת דינה המבשלת אחר שלוחיהם? ומה ראיתם בהיותכם ב„עולם האמת". ספרו נא לי, מה המתים עושים שם ואיזה הדרך הם באים אל נכדיהם בחלום הלילה? ועוד דברים ושאלות רבות כאלה וכאלה בקש הילד שמוע בן זכור לשאל את אבותיו. אך הוא טרם יפתח שפתיו לדבר דבר, והנה אביו הביט אליו כחרי אף ויגער בו: הוי, נער שובב! איך השתובבת עד חצי היום מבלתי לכת אל החדר ללמד? שבה מהרה אל השלחן ואכל, ורוץ חיש אל החדר!

ולא יכל שמוע בן זכור לענות את אביו דבר, כי נבהל מאד. וימהר וישב אל השלחן ויאכל, וירץ חיש אל החדר.

(עוד יבא).

יהודה צבי לוין.

מצבת זכרון לנדיב. — בעיר ניויורק נוסד ועד מקרב האנשים היותר גדולים ומפרסמים באמריקה (בהם הנשיא רוזבלט ומי שהיה נשיא אמריקה קלבלנד ועוד) שמטרתו להקים מצבת זכרון בגן הראשי שבניויורק להנדיב הגדול הברון משה הירש ורעיתו הנדיבה קלרה. כל גדולי אמריקה נתנו כבר את נדבותיהם לתכלית זו ועוד מרבים העם להביא.

הברון רוטשילד. — הברון הנדיב הידוע בחבתו לארצנו אדמנד רוטשילד ורעיתו הברונית, באו זה לא כבר באניתם היפה לסלוניקי (טרקיה) ויבקרו את ה„תלמוד־תורה" שם. מנהל הבית קבל את האורחים הנכבדים בכבוד גדול והציג לפניהם ילדים קטנים מספרים בעברית מה שהם קוראים ומבינים. הברון והברונית התפעלו מזה מאד ונדבו נדבות גדולות לטובת הבית.

גם לעיר איזמיר (סמירנה) אשר בטרקיה סר הברון הנדיב ורעיתו ויבקרו את בית ה„תלמוד־תורה" שם וינדבו עשרים אלף

פרנק לטובת הבית הזה. והעיר הברון את ראשי העדה להרבות בלמוד לשוננו הקדושה בבתי הספר של העדה.

הזכרה.— ביום הששי, אחד עשר יום לחדש תשרי. גוע ויאסף אל עמיו אחד מגדולי הרבנים בדורנו רבי יוסף זכריהו שטרן, רב עדת ישראל בשבל (פלך קובנה). ביום הראשון י״ג תשרי הובל הרב הגדול לקברות בכבוד גדול. כל החניות היו סגורות על מסגר ויותר מעשרת אלפים איש נהרו אחרי מטתו. זכר צדיק וחכם לברכה.

חג יובל.— ביום העשרים ואחד לחדש סנטיבר (ספטמבר) חגגה אגדת הסופרים הרוסים בפטרבורג נשף חגיגה לכבוד הסופר הגדול ולדימיר קורולנקו אשר מלאו עתה עשרים וחמש שנים לעבודתו הספרותית. הסופר הגדול הזה הוא אוהב ישראל, גם כתב ספורים אחדים מחיי ישראל על אדמתו („מנחם בן יהודה״) ואחרי הפרעות שהיו בקישינוב נסע בעצמו אל העיר ההיא לראות בעיניו את ההרס והחרבן שנעשה שם, וגם כתב ספור קטן על המחזה המעציב הזה. אחדים מספוריו היותר טובים תרגמו עברית: „המנגן העור״, „מנחם בן יהודה״ ו„צללים״, ונדפסו בה„ביבליותיקה העברית״.

הכנה לחג יובל.— חובבי שפתנו וספרותנו בניויורק הפיצו את ה„קול קורא״ הזה: „בימים האלה תמלאנה חמש ועשרים שנה לעבודתו הספרותית של המשורר הלאמי והסופר מנחם דוליצקי. חמש ועשרים שנה כתב שירים, ספורים ומאמרים, שהתענגו עליהם הקוראים העברים, לכן החלטנו אנחנו החתומים מטה לחג את חג יובלו הספרותי, ותקותנו חזקה, כי כל הקוראים עברית בעירנו בפרט ובערי ארצות הברית בכלל, יראו את חבתם והכרת תודתם למשוררנו הנכבד, שהשפיע בעטו רב טובה על ספרותנו האהובה לכלנו במשך חמש ועשרים שנה״.

מי באש.— בעיר אומן (פלך קיוב) קרה לפני חדש האסון הזה: נערה צעירה בת חיט עברי ישבה בלילה על יד מטת אביה החולה וכל בני הבית נמו שנתם. כאשר הגיעה העת לתת לאביה החולה את סמי הרפואות, אשר צוה לו הרופא, קמה ממקומה ותגש אל השלחן ותקח את המנורה בידה האחת ואת סמי הרפואה בידה השניה ותלך אל המטה; אך בדרך נכשלה ברגלי שני אחיה הקטנים ותשמט המנורה מידה ותפל על הילדים ותשבר, וכרגע הקיפה הלהבה את הילדים האמללים. לקול צעקתם הקיצה האם משנתה, ובראותה את אשר קרה, התנפלה עליהם מלא קומתה לכבות את האש. אך כרגע אחזה גם בה הלהבה, אשר הלכה הלוך וגדול. אז באו המכבים וברב עמל הצליחו בידם לכבות את הבערה. ואולם הילדים האמללים מתו, והאשה מפרפרת בין החיים והמות.

ומי במים.— בעיר לבן (פלך מינסק) ישבו חמש נשים בסירה לעבר בה אל היער אשר מעבר לנהר. פתאם קם רוח סערה ויהפך את הסירה והנשים נפלו המימה. שתים מהן, אחת בת עשרים ושמונה שנים, אם לשני ילדים קטנים, והשניה עלמה בת שבע עשרה שנה,— טבעו במים, ושלש חברותיהן נצלו, כי ידעו לשחות במים. („הצפירה״).

כבוד למשורר.— בימים האחרונים בקר המשורר ח. נ. ביליק את זיטומיר עיר מולדתו. כאשר נודע דבר בואו נאספו כארבעים איש מטובי העיר ומשכיליה לעשות כבוד למשורר האהוב לכל קוראי עברית. נער אחד מתלמידי ה„תלמודי־תורה״ שר לפני הנאספים את שירו הראשון של המשורר „אל הצפור״, ואחריו קרא תלמיד אחד, את שירו „ברכת עם״. אחרי כן קרא אחד הנאספים שיר אחד אשר כתב מר יעקב קפלן לכבוד המשורר, וימסר לו עט זהב שחרות עליו: „למשורר ח. נ. ביליק מאת מעריציו בזיטומיר. כ״ג אלול, ה׳ תרס״ג. המשורר הביע לנאספים בעברית את תודתו הרבה על הכבוד הגדול שעשו לו. אז שתו הנאספים לחיי המשורר. רבים מהם קראו משיריו הנפלאים ונפרדו ממנו בלב מלא ענג ושמחה. („הצפה).

סופות וסערות.— ביום העשרים ושנים לחדש ספטמבר בחצי השעה השלישית אחר הצהרים, עבר סער גדול על העיר אודיסה. מצד מערב עלה עב ענן ואבק גדול, וכאשר קרב אל העיר התעבה ויהי לערפל שחור נורא מאד. הרוח החזק אשר נשב אז, נשא את הערפל ויסערהו על העיר ויכם את הבתים וכפות בתי התפלה הגבהות של הנוצרים. לא עברו שלשה רגעים ותעבר הסערה על העיר, וכרגע היה חשך אפלה בכל העיר, עד כי היו אנוסים להדליק המנורות, והמבוכה והפחד גדלו מאד. הסערה קמה בשעה שהיו אנשים רבים ברחובות וביחוד ילדים רבים, כי בשעה ההיא שבים רב תלמידי בתי הספר לבתיהם; ובחשכת הערפל נשמעה קול יללת הילדים וזעקתם. חיי העיר הגדולה והעליזה הזאת כמו קפאו כרגע; תנועת המרכבות נעצרה, וכל יושבי העיר עמדו תמהים וחרדים ומחכים לנוראות אשר תבאנה מהר. אך הפחד הנורא הזה ארך רק דקים (מינוטים) אחדים, אשר ארכו אמנם כשעות; כי עד מהרה נתפזר עבי הערפל ואור היום האיר כבתחלה. רק אבק גדול נשא ברוח עוד כחצי שעה על ראשי בני העיר הנרעשים והנבהלים מן הרגעים הנוראים אשר עברו עליהם. הסערה הפכה מרכבות רבות על פניהן ושלטים רבים התלויים מעל החניות ובתי המסחר השליכה לארץ. כעבר חצי שעה שבה המנוחה בעיר. („המליץ״).

וימים מספר לפני זה, ביום הששה עשר לחדש ספטמבר עבר סער גדול ונורא על העיר ניויורק. הסער התחולל במשך שלש שעות רצופות ויפל אימת מות על כל יושבי העיר הגדולה הזאת. הסער בא מעבר הים ובכח עצום הסתער אל החוף, ויהרס את כל האניות אשר עמדו על דרכו בטרם בא העירה, במרוצת ששים מיל לשעה; והסער הביא אתו גשם סוחף, אשר שטף מרתפים ובתים ורחובות רבים הפך לאגמים.

אנשים רבים אבדו את חייהם ורבים נפצעו. בנינים גדולים התנועעו מעצמת הסער. גגות ועמודי ברזל נעקרו ונשאו ברוח כפסות ניר. מבתים רבים נסו היושבים בהם מפחד פן יהיו בתיהם קבריהם. ואמנם בנינים רבים בניויורק ובפרור ברוקלין נהרסו ונפלו על יושביהם. ברחוב ברדוי עשה הסער שמות נוראות. כל הרחוב כסה בשברי זכוכית מן החלונות השבורים, וברחובות שעצים נטועים בצדיהם, קשה היה לעבר אחרי עבר הסער, מרב העצים העקורים.

הפער הנורא הזה עשה נזקים עצומים בניויורק וסביבותיה. עשרים ושלשה אנשים נהרגו. מספר הפצועים עולה למאות. הנזק מגיע ליתר מחמשה מיליונים דולר (הדולר כשני רבלים בכסף רוסיה). בחפי הים עשה הפער חרבן גדול. כששים אניות שטו צללו במצולות עם חמש מאות נפש אדם, בתוכן גם אחת מאניות אנגליה עם שלשים המלחים שבתוכה ירדה במצולות הים. שברי אניות מכסים את החוף והנזקים שם עולים למיליונים.

חנכת בית ספר עברי.— בעיר אירקוטסק אשר בסביריה, חגגו היהודים חגיגה יפה מאד, הוא חג חנכת בית ספר עברי למתחילים. בית הספר החדש הזה הוא בית בעל שתי דיוטות. בדיוטה הראשונה יש אולם שעשועים גדול ושלשה חדרי למוד לנערות, ובדיוטה התחתונה אולם למשתה התה בעד תלמידי בית הספר ותלמידותיו. ושלשה חדרי למוד לנערים. החדרים מלאים אור ואויר במדה מרבה. בבית הספר הזה לומדים בשנה זו מאתים ועשרים וחמשה תלמידים.

חגיגת יתומים.— ראשי חברת „עזרת יתומים" בורשה ערכו בליל שמחת תורה חגיגה יפה בשביל היתומים העומדים תחת חסותה. כמאה יתומים, כלם לבושים בגדים נקיים ושלמים, נאספו בליל שמחת תורה אל בית הכנסת של המנוח נוזיק. אחדים מראשי החברה דרשו באזני הקהל הקטן על דבר החג הגדול הזה. אחר כן שר החזן את התפלות והמזמורים הנהוגים. אחרי ה„הקפות" חלקו ליתומים ממתקים, סכריות וכוסות יין „כרמל".

חִידָה.

אִם מַיִם אֶגְמָאָה
אָז אֶחֱזַק, אֶשְׂבָּעָה;
אוֹ רוּחַ אֶשְׁאָפָה
אָז לֹא עוֹד אִיעָפָה;
הָרוּחַ, הַמַּיִם
הֵם לִי כָּל הַחַיִּים.
אַךְ אֹכֶל אֶל פִּי לֹא אֶקְּחָה,
וְתָמִיד רַק אַשְׂבִּיעַ אוֹתָכָה.
עַתָּה, בְּנִי, אִם אַךְ רְאִיתָנִי,
מְצָאָה, הַגִּידָה, מִי אָנִי?

וָפְּסִי.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

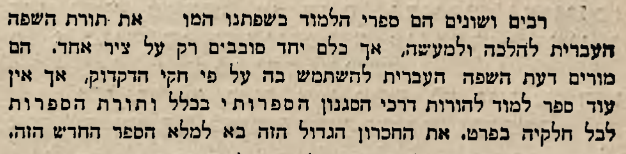
הוצאת „תושיה“.

תורת הספרות

ספר מורה תורת הסגנון העברי בכלל וכל חלקי הספרות השונים בפרט עם דוגמאות רבות בפרוזה ובשיר, נבחרות מכל חלקי ספרותנו, מתקופת כתבי הקדש עד ימינו אלה.

מאת ש. ל. גרדון.

מהדורא שניה.

רבים ושונים הם ספרי הלמוד בשפתנו המו את תורת השפה העברית להלכה ולמעשה, אך כלם יחד סובבים רק על ציר אחד. הם מורים דעת השפה העברית להשתמש בה על פי חקי הדקדוק, אך אין עוד ספר למוד להורות דרכי הסגנון הספרותי בכלל ותורת הספרות לכל חלקיה בפרט. את החכרון הגדול הזה בא למלא הספר החדש הזה.

הספר הזה מכיל תורה שלמה של הספרות במובנה היותר רחב: הוא מורה תורת הסגנון הספרותי, הפרוזי והשירי, לכל חקותיו, ואת תורת הספרות בעצמה לכל חלקיה השונים. ואולם לא חוקים ודינים יבשים מביא הספר הזה להוגים בו, כי מלא הוא דוגמאות קטנות וגדולות (הכל לפי הענין) ממבחר ספרותנו העתיקה והחדשה, עד אשר מלבד ערכו הלמודי הגדול יש לו גם ערך גדול בתור חריסטומטיה המכילה בתוכה את מבחר עניני ספרותנו בכל מקצעותיה השונים.

הספר הזה מכיל בקרבו שלשה חלקים ומבוא: א) תורת הסגנון; ב) תורת הפרוזה; ג) תורת השירה.

וזהו תכן עניניו בקצור:

המבוא הוא בן שנים עשר פרק: 1) הטבע והאֻמנות; 2) האמנות נחלקת לשתים; 3) האמנות היפה וסעיפיה; 4) תורת הספרות; 5) המלים; 6) חבור מלים, משפט; 7) המשפט; 8) חלקי המשפט; 9) המשפטים; 10) משפט ראשי, צדדי ומרכב; 11) המאמר (Periode); 12) המאמרים.

חלק ראשון: תורת הסגנון: 1) הסגנון בכלל; 2) הסגנון הפרוזי; 3) הסגנון השירי: א) הצלצול, ב) מכנה המשפטים, ג) החמר.— בפרקים האלה מובאים דוגמאות רבות מספרותנו השירית העתיקה והחדשה.— 4) החבדל שבין הסגנון הפרוזי לסגנון השירי. אחר כן באה שורה ארכה של דוגמאות נבחרות לסגנון הפרוזי, ואלה הן: א) סגנון המשנה: הבאת בכורים, שמחת בית השואבה; ב) סגנון המדרש: מפתיחתא דאיכה רבתי; ג) סגנון תשובות הגאונים: מרב עמרם גאון ומרב האי גאון; ד) סגנון הרמב״ם: מספר המדע; ה) רבי יהודה אלחריזי; ו) רבי עמנואל הרומי; ז) רבי ידעיה הפניני; ח) שלמה פפנהיים; ט) יצחק אֶרטר; י) מרדכי אהרן גינזבורג; יא) אברהם מפו; יב) קלמן שולמן; יג) פרץ סמולנסקין; יד) משה ליב ליליגבלום; טו) א. בן-יהודה; טז) מ. פינס; יז) זאב יעב״ץ; יח) דוד ילין; יט) יהודה גרזובסקי; כ) מנדלי מוכר ספרים; כא) „אחד העם“; כב) בן-אביגדור; כג) י. ל. פרץ; כד) דוד פרישמן; כה) ראובן ברייגין.

חלק שני: תורת הפרוזה: 1) הפרוזה; 2) חלקי הפרוזה; 3) הפְּרָשָׁה (Beschreibung); 4) חלקי הפרשה עם דוגמאות: האריה, המים (גרזובסקי), אשד המים באמטרה (פרישמן). 5) כתבי כסע; דוגמא: בקרים, מאת בנימין מנדלשטם; הגאון מוילנה (כרקטריסתיקה), מאת ר. ברייגין; 6) הספור; 7) חלקי הספור; דוגמאות: ערב פסח במושבה— זאב יעבץ, חרבן ירושלים—א. ז. רבינוביץ; 8) המאמר *(Разсужденіе)*, דוגמא ממאמרי אחד העם; 9) הבקרת; דוגמא: סמולנסקין בתור מספר— ר. ברײנין; 10) המכתב, סגנון המכתב עם דוגמאות מכתבי דוליצקי, המשורר מנה והמשורר י. ל. גרדון.

חלק שלישי: תורת השירה: 1) משקלי השירים בכתבי הקדש עם דוגמאות; 2) משקלי השירה למשוררי ימי הבינים. אחר הפרק הזה באו דוגמאות ממבחר משוררי התקופה ההיא: א) רבי דונש בן לברט; ב) רב האי גאון; ג) רב שמואל הנגיד; ד) שלמה בן גבירול; ה) רבי משה בן עזרא; ו) רבי יהודה הלוי; ז) רבי אברהם בן עזרא; ח) רבי יהודה אלחריזי; ט) עמנואל הרומי. 3) המשקלים החדשים (עם דוגמאות רבות). 4) השירה; 5) השירה המעוררת וחלקיה; 6) שירי הגיון; 7) חלקי שירת ההגיון: א) שירי הקדש עם דוגמאות מטובי הפיוטים והפזמונים של משוררי ספרד ואשכנז; ב) שירי חול עם דוגמאות מטובי שירי משוררינו החדשים: ביליק, טשרניחובסקי ועוד. 8) שירת העלילה א) התכן; ב) התכנית; ג) הסגנון; 9) חלקי שירת העלילה: א) האפוס (עם דוגמאות); ב) שיר רומני, רומן; ג) אידיליה עם דוגמאות של רמ״ח לוצטו ועוד; ד) האגדה, עם דוגמאות של ק. שפירה, ז. יעב״ץ; ה) בלדה, עם דוגמא של טשרניחובסקי; 10) המחזה או הדרמה: א) התכן; ב) התכנית; ג) הסגנון; 11) חלקי הדרמה: א) מחזה תוגה; ב) מחזה שעשועים; ג) המחזה; 12) השירה התוריית: א) השירה המתארת, עם דוגמאות מאד״ם הכהן ומיכל בנו; ב) השירה הממשלת, עם דוגמאות מאת יוסף הלוי, מנה, י. ל. גרדון ועוד; ג) השירה השופטת והמוכיחה: I) האֶפיגרם עם דוגמאות של בר קפרא, ריה״ל, אבן עזרא ועוד; II) משלי חכמה עם דוגמאות מאת יהושע שטינברג, צבי שרשבסקי וי״ח טביוב; III) הסטירה, דוגמאות בפרוזה מאת יצחק ארטר, ובשיר מאת יל״ג ומ״ד ברנדשטטר; IV) המכתם; V) החידה (עם דוגמאות); 13) השירה המניעה עם דוגמאות מיל״ג ועוד.

מן התכן העשיר הזה אפשר לשפוט בנקל על ערכו וטובו של הספר הזה היחידי במינו בספרותנו, ועל התועלת הגדולה שהוא יכול להביא לצעירי עמנו החפצים לדעת את שפתנו ידיעה רבה ומקפת ולדעת את ספרותנו ולהבינה הבנה שלמה ועמוקה.

הספר הזה, מלבד החמר הספרותי העשיר שהוא מכיל בקרבו, יוכל להיות גם למורה דרך לצעירינו לדעת מה לבחר לקריאתם, כהזכירו בפעם בפעם את החבורים החשובים בספרותנו היפה.

הספר „תורת הספרות“ יוכל אפוא להחשב בצדק לקורס עליון שלם ומלא להשתלמות ידיעת שפתנו וספרותנו.

הספר הזה נתקבל בתור ספר למוד לתורת הספרות העברית במחלקה העליונה של ביה״ס למורים עברים של כי״ח בפר״ז.

מחירו 1 רובל, מכורך בבד 1,15 רו״כ, מכורך הדר 1,25 רו״כ, פארטא 14 קאפ׳.

Книгоиздательство „ТУШІЯ“, Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah“. Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.